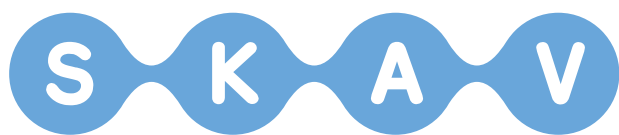

číslo 12 / duben 2019

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj

**SKAV slaví
dvacáté
narozeniny**

Obsah

- 3 Editorial
- 4 Iniciativa Úspěch pro každého žáka 2018
- 6 Kulaté stoly SKAV a EDUin
- 8 SKAV má dvacáté narozeniny!
- 10 Rozhovor s Janou Hrubou
- 13 Principy SKAV 2. část
- 14 Z členských organizací / Aktuality od členů
- 17 Noví členové SKAV
- 18 Seznam členských organizací SKAV

Staňte se fanoušky SKAV na Facebooku, a budete mít přehled o našich aktivitách!

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s., je dobrovolné seskupení pedagogických asociací, programů a sdružení usilujících o podporu a ochranu progresivních změn ve vzdělávání a o zprostředkování výměny názorů mezi pedagogickými iniciativami, neziskovým sektorem, státní správou, samosprávou a veřejností.

Editorial

Vážené kolegyně a vážení kolegové, přinášíme vám nové, již dvanácté číslo Zpravodaje SKAV. Tentokrát vychází zpravodaj i v tištěné podobě, a to u příležitosti 20. výročí existence Stálé konference asociací ve vzdělávání. V jakém kontextu SKAV vznikl, se můžete dočíst v článku Jany Hrubé, který jsme s jejím dovolením převzali z Učitelských listů. Ohlédnutí za tím, jak se SKAV za ta léta vyvinul, vám nabízíme v rozhovoru právě s Janou Hrubou, která je mimo jiné naší čestnou členkou.

Od minulého čísla Zpravodaje, který vyšel loni v létě, se odehrálo mnoho zajímavých událostí. SKAV získal nového partnera – Nadaci České spořitelny. Tím se pro SKAV otevřely nové možnosti. Jednou z nich byla organizace Veletrhu Úspěch pro každého žáka ve spolupráci s Národní sítí MAS. Veletrh byl určen realizátorům Místních akčních plánů z různých částí České republiky. Akce se konala v Základní škole Kunratice a součástí programu byla kromě plenární, diskuzní a veletržní části také návštěva výuky. Veletrhu a dění v iniciativě celkově je věnován samostatný článek. Od loňského roku také běží seriál rozhovorů pod hlavičkou Úspěchu pro každého žáka v časopise [Řízení školy](#). Doposud vyšly kromě speciálního rozhovoru s finskou pedagožkou [Johannou Wahlman](#), který vznikl díky mému dvouměsíčnímu pobytu ve Finsku, rozhovor s Milanem Kotíkem z AISIS a členem výkonného výboru SKAV, Mirkem Hřebecem z EDUin, [Ferdinandem Hrdličkou](#) z MŠMT, [Tomášem Zatloukalem](#) z ČŠI a Bořivojem Brdičkou z Jednoty školských informatiků.

Jestli v něčem je SKAV vytrvalý, tak je to v pořádání pravidelných kulatých stolů. Od loňských prázdnin jsme jich uspořádali pět, a to na téma nedostatku učitelů, cut-off skóre, zákazu mobilů na školách, duševního zdraví dětí a naposledy jsme se

na konci března věnovali tomu, zda mají školy připravovat na přijímací zkoušky.

I letos nás čeká konference Úspěch pro každého žáka, kterou SKAV každoročně pořádá společně s dalšími partnery. Každoročně se na přípravě této akce podílí desítky organizací, které spoluutvářejí její obsah, investují do toho svůj čas, znalosti, kontakty a někteří i finance. Je to úžasný příklad partnerské spolupráce, které si moc vážím a děkuji za ni. Letošní konference se věnuje datům, kterými disponujeme, o učení dětí, a také přípravě Strategie vzdělávací politiky 2030+. Příspěvkem iniciativy Úspěch pro každého žáka k přípravě strategie je proces Delphi, který realizujeme ve spolupráci s Technologickým centrem Akademie věd a jehož cílem je identifikace priorit ve vzdělávání. Oslovili jsme téměř pět set aktérů ve vzdělávání a ptali jsme se jich na to, co považují v této oblasti za priority. Konference je příležitostí pro zahájení tohoto procesu, který bude probíhat on-line v období května a června 2019 a jeho výsledkem by měl být set priorit, na nichž je mezi aktéry shoda, že je nutné řešit. Ať budou výsledkem procesu Delphi jakákoli podstatná témata ve vzdělávání, jsem si téměř jistá, že jejich řešení bude odviset od schopnosti spolupráce aktérů v systému. SKAV i iniciativa Úspěch pro každého žáka jsou ze své podstaty vystavěné na spolupráci nezávislých organizací. Věřím, že čím více aktérů ve vzdělávání pochopí smysl a nutnost spolupráce, tím více se přiblížíme k řešení těchto problémů.

Přeji vám příjemné čtení a našemu vzdělávacímu systému chuť ke spolupráci!

Silvie Pýchová
výkonná ředitelka SKAV

Iniciativa Úspěch pro každého žáka rozšiřuje svoje řady i činnosti

SILVIE PÝCHOVÁ / VÝKONNÁ ŘEDITELKA SKAV
A KOORDINÁTORKA INICIATIVY ÚSPĚCH PRO KAŽDÉHO ŽÁKA

Ohlédnutí za šesti lety iniciativy

Iniciativa Úspěch pro každého žáka existuje od roku 2013. Jejími zakladateli jsou kromě SKAV také MŠMT, EDUin, o. p. s., Pomáháme školám k úspěchu, o. p. s., a Centrum současného umění DOX a jejím hlavním cílem je rozvíjet kulturu zaměřenou na žáka a jeho učení. Doposud byly našimi hlavními aktivitami každoroční stejnojmenná konference v DOXu (v roce 2018 na téma *Co (ne)víme o člověku*, v roce 2019 na téma *Data! Zved-*

nou nás ze židle?) a pravidelná setkání lídrů iniciativy. Během prvních pěti let se podařilo zasíťovat přes sto organizací, které tuto vizi sdílejí, a rozvinout mezi nimi ochotu se od sebe navzájem učit. Přestože iniciativa od začátku cílí na žáky, dopad na školy a učení dětí byl doposud jen zprostředkovaný skrze aktivity jednotlivých zapojených organizací. Zároveň se ale vize Úspěchu pro každého žáka stala ústřední tezí Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání – Prioritní osy 3 zaměřené

na rozvoj rovného přístupu ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Tím se tato vize propsala do všech výzev z těchto zdrojů. Veškeré výstupy iniciativy jsou k dispozici na webu www.uspechzaka.cz.

Veletrh Úspěch pro každého žáka 2018

Díky evropským fondům tak mimo jiné vznikla nová infrastruktura ve školství (do té doby chybějící), a to Místní akční plány (MAP) na úrovni obcí s rozšířenou působností. Pro iniciativu se tím objevila nová příležitost pro spolupráci a zajištění dosahu na lokální úroveň. Můžeme tak být blíže školám, a to ne jen jednotlivým, ale celým územím. Proto vítáme, že se Národní síť Místních akčních skupin, které z nadpoloviční většiny mají na starosti koordinaci MAP napříč Českou republikou, stala jedním z nových partnerů iniciativy. Díky tomu jsme mohli zorganizovat první akci svého druhu zaměřenou na spolupráci s MAP, a to veletrh Úspěch pro každého žáka. Ten se uskuteč-

nil 30. 11. – 1. 12. 2018 v ZŠ Kunratice za finanční podpory dalšího partnera iniciativy Nadace České spořitelny. Cílem veletrhu bylo seznámit zástupce MAP s existujícími odbornými zkušenostmi organizací zapojených do iniciativy Úspěch pro každého žáka a je naopak s cíli Místních akčních plánů; dále zahájit spolupráci na zlepšování učení dětí v jednotlivých územích a učit se společně přemýšlet o tom, jak sledovat dopad své práce na učení dětí. Celkem se této akci zúčastnilo přes 150 lidí z 21 Místních akčních plánů a 30 organizací iniciativy, plus zástupci státních institucí jako MŠMT, ČŠI, NÚV a NIDV. V rámci programu veletrhu proběhl i kulatý stůl systémových aktérů, kteří se hlásí k iniciativě. Této diskuzi se zúčastnilo 19 zástupců různých organizací působících ve vzdělávacím systému (od MŠMT a jeho přímo řízených organizací přes Českou školní inspekci, NS MAS, SKAV, EDUin po Agenturu pro sociální začleňování). Cílem kulatého stolu bylo zjistit zájem a možnosti spolupráce těchto systémových aktérů na naplňování vize úspěchu pro každého žáka. Důvodem, proč jsme tyto aktéry v rámci veletrhu svolali, je námi pocíťovaná nutnost spolupráce napříč systémem, protože je již evidentní, že jen shora změna není možná. To je také cesta, kterou se iniciativa v tuto chvíli vydává. Vzhledem k tomu, že veletrh byl hodnocen jako vysoce přínosná akce, věříme, že se nám z ní podaří stejně jako z konference udělat v rámci iniciativy tradici a vedle toho rozvinout nejen hlubší spolupráci s Místními akčními plány, ale také s dalšími partnery v systému.

Proces Delphi a konference Úspěch pro každého žáka 2019

V roce 2019 se pro iniciativu objevila nová příležitost, a to příprava Strategie vzdělávací politiky 2030+. Podařilo se nám rozvinout spolupráci jak s MŠMT při organizaci letošní **konference Úspěch pro každého žáka** (viz www.ucimekvalitne.cz), tak s expertní skupinou k přípravě strategie při realizaci šetření o prioritách ve vzdělávání. Šetření metodou Delphi, která slouží k identifikaci priorit, realizujeme ve spolupráci s Technologickým centrem Akademie věd. První fáze probíhá v období března a dubna 2019, kdy dochází ke sběru podnětů od široké skupiny aktérů. Po konferenci Úspěch pro každého žáka v dubnu až květnu proběhne druhá fáze, a to prioritizace identifikovaných témat. Celé šetření má pomoci najít styčnou plochu, na které budou schopni se aktéři napříč vzdělávacím systémem potkat a zahájit diskuzi nad řešeními těchto problémů a pojmenování sdílené vize ve vzdělávání. Jistá je jedna věc, bude to běh na dlouhou trať, ale už bychom se na ni mohli konečně vydat a vydržet na ní. Jinou cestu, jak dosáhnout dopadu na úroveň učení dětí v každé škole v každé třídě napříč Českou republikou v rámci iniciativy nevidíme.

Veletrh Úspěch pro každého žáka 2018
Foto: Jiří Coubal

8. BŘEZNA 2019

Téma: Proč se zabývat duševním zdravím dětí ve školách?

- Jak školy ovlivňují duševní zdraví dětí?
- Jaké kompetence učitelů přispívají k podpoře duševního zdraví žáků?
- Jakou podpůrnou síť mají školy k dispozici?
- Jaká opatření pozitivně ovlivňují dětské duševní zdraví ve školním prostředí?
- Jak se staráme o duševní zdraví učitelů?

Panelisté:

Kamila Dvořáková / Národní ústav duševního zdraví
Jaroslav Faltýn / Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Lucie Halbršátová / zástupkyně mladých dospělých
Zdeňka Juklová / ředitelka ZŠ a MŠ Velké Hamry
Klára Laurenčíková / Ministerstvo zdravotnictví
Dana Pražáková / Česká školní inspekce
Viktor R. Schilke / Česká středoškolská unie

28. BŘEZNA 2019

Téma: Mají školy připravovat na přijímací zkoušky?

- Co očekáváme v dnešní době od přijímacích zkoušek na vyšší stupeň škol?
- Jak by měly vypadat přijímací zkoušky, aby odpovídaly cílům vzdělávání?
- Jak souvisejí přijímací zkoušky s motivací k učení a sebehodnotou jednotlivců?
- Jak přijímací zkoušky ovlivňují to, co a jak se na školách učí?
- Jakou podporu potřebují děti, aby mohly uspět v přechodu na vyšší stupeň vzdělávání?
- Jaký vliv mají přijímací zkoušky na rovný přístup ke vzdělání?
- Potřebujeme, aby byly tyto zkoušky jednotné?

Panelisté:

Robert Gamba / předseda Výboru pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost Zastupitelstva Libereckého kraje
Peter Chvojka / autor Deklarace ultrakonzervativního rodiče
Jaroslav Jirásko / ředitel ZŠ Lázně Bělohrad
Ladka Ortová / autorka Deklarace konzervativního rodiče
Viktor Schilke / Česká středoškolská unie

Kulaté stoly SKAV a EDUin

18. ŘÍJNA 2018

Téma: Proč chybějí učitelé a kde je vezmeme?

- Na začátku tohoto školního roku školy napříč ČR pocítily významný nedostatek učitelů, čím je to způsobeno?
- Víme, kolik máme učitelů, kolik jich potřebujeme a jaké existují prognózy v tomto směru?
- Jak se na tom projeví náběh reformy financování škol, neprohloubí ještě tuto krizi?
- Jak to lze řešit? Nazrál čas například na otevření učitelské profese?
- Co dnes poradit řediteli školy, kterému se nedaří obsadit učitelské pozice? Jak překleneme období nedostatku pedagogů?

Panelisté:

Petr Bannert / MŠMT
Klára Bezděková / MŠMT
František Dobšík / ČMOS pracovníků školství
Marcela Erbeková / ZŠ Mnichovice
Antonín Jančařík / Pedagogická fakulta UK

15. LISTOPADU 2018

Téma: Proč (ne)máme potřebu zavádět minimální bodovou hranici pro přijetí na SŠ?

- Jak souvisí opatření cut-off skóre s cíli našeho vzdělávání a s RVP?
- Nakolik jsou testy u přijímacích zkoušek validní pro výběr další vzdělávací dráhy žáků?
- Co se stane s těmi, kdo případně skončí pod touto bodovou hranicí?
- Co by nás takové opatření mohlo stát z dlouhodobého hlediska?

Panelisté:

Petr Bannert / MŠMT
Jan Korda / ZŠ Lyčkovo nám., Praha 8
Lenka Krejčová / FF UK
Radko Sáblik / Smíchovská SPŠ, Praha 5
Jana Straková / ÚVRV PedF UK
Kamil Ubr / KrÚ Kraje Vysočina

1/ Kulatý stůl březen 2019, Mají školy připravovat na přijímací zkoušky?

2/ Kulatý stůl listopad 2018, Proč (ne)máme potřebu zavádět minimální bodovou hranici pro přijetí na SŠ?

3/ Kulatý stůl říjen 2019, Zakázat mobily ve školách, ano – či ne?
Foto: archiv SKAV

17. LEDNA 2019

Téma: Zakázat mobily ve školách – ano, či ne?

- Jak má škola přistupovat k mobilům žáků?
- Kdo má kompetenci používání mobilů ve škole regulovat?
- Jaká je role osobních mobilních zařízení žáků ve výuce?
- Jak se bránit nevhodnému využití a nežádoucí závislosti žáků na mobilech?
- Jak podpořit socializaci žáků v rámci školy?
- Potřebujeme zákon upravující používání mobilů ve školách?

Panelisté:

Bořivoj Brdička / Jednota školských informatiků, SKAV
Radka Jandová / Asociace Montessori ČR
Petr Karvánek / ZŠ a MŠ Antonína Čermáka, Praha 6
Jan Kršňák / Institut pro podporu inovativního vzdělávání
Martin Provazník / ZŠ Strossmayerovo nám., Praha 7
Miriam Sedláčková / Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost
Samuel Šulc / Česká středoškolská unie

SKAV má dvacáté narozeniny!

JANA HRUBÁ / ČESTNÁ ČLENKA SKAV

Po delší pauze se vracíme k našemu „historickému“ seriálu DOKUMENTY. Nadchází totiž 20. výročí založení Stálé konference asociací ve vzdělávání – SKAV. Na rozdíl od PAU a NEMES, o kterých jsme psali v předcházejících dílech, je tato organizace stále živá, pracuje a roste se. Vzpomeňme společně na její skromné začátky.

Iniciátorem vzniku byl vlastně tehdejší předseda Asociace pedagogů základního školství ČR Josef Vondráček, který 16. prosince 1998 rozeslal ostatním asociacím tuto výzvu:

„Vážení kolegové, protože se domníváme, že převážná většina asociací a iniciativ působících v oblasti základního školství a vzdělání pracuje izolovaně od ostatních sdružení, bez pravidelných kontaktů s nimi, dovolujeme si iniciovat změnu tohoto stavu a navrhnout schůzku jejich zástupců.

Členové těchto sdružení jistě představují značný tvůrčí potenciál a jsou to často nejaktivnější představitelé svých profesí, kteří neváhají obětovat svůj volný čas zájmu rozvoje našeho školství. Kolik ale takových lidí máme? Můžeme si dovolit tímto potenciálem plýtvat?

Jsem přesvědčen, že koordinace činnosti, spolupráce a vzájemná informovanost by pomohly v tomto smyslu situaci výrazně zlepšit. V žádném případě nejde o jakékoliv omezení suverenity a autonomie organizací, ani o zbytečné zvyšování časové zátěže jejich představitelů.

Vybízíme k první schůzce, na které bychom si vyměnili názory na možnost vzájemné spolupráce, zjistili míru shodnosti pohledu na některé problémy a zvážili další postup včetně

případného signálu směrem k MŠMT i veřejnosti o schopnosti asociací domluvit společný postoj.

Věříme, že tuto naši iniciativu přijmete a s navrhovaným setkáním budete souhlasit. Předběžně navrhuje termín 22. ledna 1999 v Praze. Prosíme o zaslání odpovědi na adresu předsedy...“ Zdroj: kopie dopisu, archiv autorky

Setkání se uskutečnilo v navrženém termínu na ZŠ Interbrigády v Praze 6. Přítomni byli:

APZŠ ČR – Josef Vondráček, Jindřich Kitzberger
Asociace školských manažerů (AŠM) – Pavel Drtina
Asociace základního školství (nynější AŘZŠ) – Josef Blecha, Taťána Šmigurová, Milena Turková
Nezávislá mezioborová skupina pro transformaci vzdělávání (NEMES) – Jan Kovařovic, Jana Hrubá
Přátelé angažovaného učení (PAU) – Ondřej Hausenblas
Posledně jmenovaný zástupce PAU z jednání zapsal:

Ustavili jsme Stálou konferenci asociací ve vzdělávání

Nastal čas, aby se rozdrobené reformní hnutí pedagogů a školských pracovníků začalo propojovat nad naléhavými problémy

vzdělávání a školství. Jako jeden z prvních kroků na cestě k vytvoření platformy pedagogů ČR se dne 22. 1. 1999 uskutečnilo setkání těchto organizací: Asociace pedagogů základního školství, Asociace základního školství, PAU, NEMES a Asociace školských manažerů (Připojila se i Asociace pedagogů základních uměleckých škol: 25. 1. 1999). Jejich zástupci se dohodli, že v centru jejich zájmu jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žákem a učitelem.

K tomu asociace přispívají zejména tím, že různými způsoby aktivizují své členy i školské prostředí a širší veřejnost k zájmu a pomoci pro vzdělávání. Proto uvedené asociace chtějí usilovat o tyto cíle:

1. podporovat lepší vzájemnou výměnu informací a usilovat o lepší tok informací mezi ministerstvem a asociacemi a veřejností,
2. více vzájemně a společně spolupracovat při pořádání různých akcí ke zlepšení vzdělávání,
3. podporovat sebevzdělávání svých členů a dalších zájemců,
4. usilovat o to, aby ve školském systému byla podporována a chráněna snaha o změnu.

K těmto cílům chce Stálá konference asociací ve vzdělávání spět tím, že si v ní zapojené asociace budou vyměňovat nabídky akcí a vzdělávacích kurzů, zvat a poskytovat lektory a materiály, budou si vyměňovat a případně společně podepisovat stanoviska k vývoji nebo řešení různých problémů vzdělávání a školství. Společně budou požadovat, aby centrum poskytovalo informace o chystaných a probíhajících změnách a záměrech, aby podporovalo vývoj ve školství, a zároveň si budou navzájem takové informace a podporu poskytovat.

Asociace se dohodly, že vítají probíhající práci na ustavení Národní rady pro vzdělávání, na programu profesního růstu učitele i na návrhu zákona o vzdělávání. Za nevyhnutelný první krok, který měl veškeré práce na těchto úkolech předcházet,

1/ Diskuze k Desateru SKAV, červen 2018 foto: archiv SKAV

2/ Setkání lídrů Úspěch pro každého žáka 2016

Foto: Jiří Coubal

však považují vytvoření vzdělávací strategie státu neboli vládní politiky ve vzdělávání, která by jasně stanovila cíle a rozhodující pojmy.

Stálá konference asociací ve vzdělávání se hodlá účastnit vytváření vzdělávací politiky i dopracování uvedených záměrů. Sdružené asociace budou poskytovat připomínky i vlastní návrhy.

Zapsal Ondřej Hausenblas 22. ledna 1999.

Zdroj: kopie zápisu – archiv autorky.

A SKAV dnes?

V současnosti aktivně pracuje z původních zakládajících členů jen Asociace ředitelů základního školství ČR, ovšem v jiném seskupení (Unie CZESHA). Složení SKAV se v průběhu let proměňovalo. Dá se říci, že základním principem SKAV zůstal původní záměr „v centru zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli.“ Některé členské organizace v průběhu let zanikly, jiné (včetně iniciátorů) přešly do Unie CZESHA, která se více soustředila na prosazování zájmů jednotlivých typů škol a ovlivňování vzdělávací politiky. (Ale k tomu se ještě v našem seriálu dostaneme.)

Ve SKAV dnes pracuje 28 organizací, které se sjednotily na principech společně vytvořeného Desatera. Stálá konference asociací ve vzdělávání je také spolumaklérkou a koordinátorkou hnutí „Úspěch pro každého žáka“.

Takže hodně sil a dalších úspěchů k tomu 20. výročí!

Článek převzat z Učitelových listů.

Rozhovor s Janou Hrubou

Jana Hrubá je čestná členka SKAV. Po studiu na Pedagogické fakultě UK (aprobace český jazyk, dějepis, výtvarná výchova) byla učitelkou na 2. stupni ZŠ – má za sebou 35 let praxe. Od roku 1990 se věnuje reformním snahám ve vzdělávání. Pracovala od samých začátků v učitelských iniciativách NEMES, PAU a SKAV, ve Stálé konferenci asociací ve vzdělávání je aktivní dodnes. V letech 1993–2008 vydávala časopis Učitelské listy, nyní provozuje už jen web o změnách ve vzdělávání www.ucitelske-listy.cz. Za dlouhodobou aktivní činnost v učitelském hnutí byla oceněna medailí J. A. Komenského a cenou EDUína.

• Jak a proč vznikl SKAV?

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) vznikla v roce 1999, a to z potřeby vytvořit organizaci, která bude mít takovou sílu, aby s ní jednalo MŠMT. Byla to doba, kdy stála před českým školstvím spousta úkolů k řešení, období ještě před Bílou knihou. Bylo potřeba změnit školský zákon (tehdy byl ještě platný zákon z roku 1984!) a další věci, takže organizace ze školského prostředí se snažily vytvořit silnější skupinu, aby jim bylo nasloucháno. Zajímavé bylo, že ne všechny zakladatelské organizace ve SKAV zůstaly, později došlo k rozdělení do dvou proudů podle cílů. Přibližně ve stejné době totiž vznikla Unie školských asociací CZESHA, kde převahu tvořily střední školy, a tam se posléze přidala i jedna ze zakládajících asociací SKAV – Asociace základního školství (nynější Asociace ředitelů základních škol ČR). To byla skupina, která šla cestou obhajoby zájmů jednotlivých typů škol, kdežto SKAV bylo seskupení, kterému šlo o zlepšení učení pro děti, způsobů vyučování, o zlepšení vztahů učitelů a žáků atd. Je potřeba si uvědomit, že tehdy platil ještě zákon z doby totality, takže bylo potřeba vytvořit prostor učitelům, aby měli ve výuce určitou svobodu, což do té doby nebylo, fungovaly jednotné osnovy, doba ještě

před vznikem RVP. To všechno byly věci, které nás zajímaly a které jsme chtěli ovlivnit, aby vznikl daleko větší svobodný prostor pro učitele.

Začalo to už v NEMES (Nezávislé oborové skupině pro transformaci vzdělávání), kde byli členy akademici i učitelé a další profese, a dokumenty (např. Svoboda ve vzdělávání a česká škola a další) vznikaly na základě diskuze členů na celodenních dílnách. Myslím, že síla SKAV je právě v pestrosti organizací zabývajících se formálním i neformálním vzděláváním a růzností jejich pohledů. V diskuzi dochází k tříbení a sjednocování názorů. Začali jsme organizovat kulaté stoly – od roku 2003 je to jediná platforma pro soustavnou výměnu názorů a informací na problémy vzdělávání. Nastolovali jsme a nastolujeme na nich témata, která se dostávají do veřejného prostoru. Vrcholná doba SKAV byla v letech kolem vzniku Bílé knihy (2000) – do dokumentů se dostala spousta myšlenek SKAV a jeho organizací: slovní hodnocení, klima školy a třídy, partnerský přístup k žákům, autonomie školy, profilace v obsahu vzdělávání, individualizace výuky, význam předškolního vzdělávání, další vzdělávání učitelů atd. Byla to otázka vstřícnosti a osobních názorů ministra (Eduard Zeman – bývalý učitel, později třeba Ondřej Liška). Někteří představitelé organizací SKAV se dostali

do funkcí (člen výboru NEMES prof. Kotásek jako poradce ministra a vedoucí týmu Bílé knihy, předseda SKAV Jindřich Kitzberger jako náměstek ministra, předseda PAU Karel Rýdl jako člen Rady pro vzdělávání, člen výboru PAU Petr Roupec jako ústřední školní inspektor atd.). Tito lidé zanechali v oficiálních dokumentech svou progresivní stopu, aby umožnili změnu těm, kteří chtějí učit jinak (což se ovšem přívržencům klasické výuky nemuselo a nemusí líbit).

Co se nepovedlo, je opravdu to, že jsme nezískali pro své ideje většinu učitelstva. Ale když vezmete tu pestrou paletu různých vzdělávacích programů a projektů, které za tu dobu vznikly, často jsou za nimi právě učitelé. Mnozí členové našich organizací se stali lektory pro dospělé – své kolegy –, aby jim pomohli s náročnou změnou vlastní práce. To nám bylo jasné už v dřevních dobách, že to bude muset nastat. Myslím, že dopad jejich práce je velký. Největší kus práce v tom vykonalo právě PAU, které po řadu let dvakrát ročně pořádalo ve školách celostátní setkání, kde si učitelé předávali zkušenosti s novými způsoby výuky. (Bez dotací, ve volném čase a za vlastní peníze.) Pokud nějaká změna ve výuce nastala, pak je to díky těmto formám vzájemného vzdělávání. Bohužel nikoli díky změnám přípravy učitelů na fakultách, kde je to stále otázkou jednotlivců, nikoli systému.

• Jací lidé na začátku stáli za SKAV?

Před vznikem SKAV existuje desetiletá činnost učitelských organizací. Ta scéna byla hrozně rozdrobená. Na začátku byla snaha založit něco, jako je dneska SKAV, ale učitelé se rozdělili podle předmětů a typů škol, měli svoje zájmy podle předmětů a bojovali za to. Ta rozdrobenost způsobovala, že MŠMT nevědělo, s kým má jednat, protože těch asociací a pedagogických skupin bylo velké množství. Teprve po deseti letech, když se členové těchto skupin přesvědčili, že neuspějí jako drobné organizace, se objevila snaha, aby vznikla asociace, která by zastřešovala organizace s podobnými zájmy. NEMES byla jedna z prvních organizací, která se zabývala tvorbou vize, nebyli tam jenom pedagogové, ale byli tam také psychologové a lidé z různých oborů, takže to bylo pestřejší a jejich pohled do budoucnosti školství byl tím pádem zajímavější. Tahle organizace vznikla hned na začátku 90. let, impulsem bylo vědomí, že je potřeba vytvořit nějakou novou vizi pro vzdělávání. To byla taková nejzávažnější linie pedagogických organizací. Pak jich vznikla celá řada, mezi jinými PAU (Přátelé angažovaného učení), což byla organizace ryze učitelská, a tam šlo o změnu výuky. PAU byla větev, která se oddělila od NEMES, protože tam byli motorem akademici, ale učitelé měli jiné cíle, chtěli měnit to, co se děje ve škole. Tak to byly tyto dvě organizace a dále mezi zakladateli SKAV byla Asociace pedagogů ZŠ, dnešní Asociace ředitelů ZŠ a také Asociace školského managementu, což byli tehdy převážně ředitelé okresních školských úřadů nebo ředitelé škol. Brzy přistoupila také Asociace waldorfských škol, Asociace základních uměleckých škol a další. Těch prvních bylo šest a postupně se SKAV zvětšoval. Už na začátku, kdy také vznikla CZESHA, došlo k jednání mezi vedením CZESHA a SKAV, ale ukázalo se, že cíle jsou jiné, tak to zůstalo rozdělené. Do SKAV se hlásily organizace, kterým šlo o změnu způsobu výuky, a do CZESHA

organizace ředitelů jednotlivých typů škol. V organizacích jako NEMES nebo PAU byla silná linie vzdělávání členů samotných. PAU se věnovalo vysloveně vzdělávání učitelů, kdežto v ředitelských asociacích tohle nikdy nebylo a chybělo to, pedagogická stránka vzdělávání pro ně nikdy nebyla tak důležitá jako stránka řízení, managementu, školské politiky apod.

• Co se během dvaceti let SKAV povedlo?

To nejsou jednotlivosti. Povedly se určité kulaté stoly. A myslím, že přes určitou krizi, která v dějinách SKAV po letech nastala, došlo ke znovuoživení tohoto hnutí právě tím směrem, který se týká žáků, studentů, dětí a toho, co jim vzdělávání přináší a má přinášet. A právě organizace, které mají tento cíl, začaly do SKAV vstupovat. Dneska je to silná organizace, velmi různorodá, a to je myslím to, co se povedlo, protože diskuze a práce s takovou skupinou lidí je úžasná věc. Museli jsme se učit se sjednocovat na stanoviscích, protože SKAV se vyjadřoval ke všem novým návrhům, vlastně jsme se učili konsenzu a nebylo to vždycky jednoduché, protože ty organizace mají různé cíle a ne všechno bylo v jednom směru. Docházení ke konsenzu, to, že se umíme k tomu dopracovat, je silná devíza SKAV a trvalo to hodně dlouho. Původně jsme měli ve stanovách, že pokud neodhlasují stanovisko všichni, tak neplatí, dnes už to sice máme jinak, ale to je dovednost, která chybí v celém státě. To je velká síla SKAV, že toto se členové naučili. Problémem SKAV byly vždycky finance, protože bylo potřeba, aby určité funkce byly placené, aby ta organizace mohla fungovat v rozsahu, který narůstal, takže to byla otázka projektů apod. Zpočátku to velice omezovalo akceschopnost SKAV, protože pedagogové jsou lidé velice zaměstnaní a nemohou se věnovat naplno takovým aktivitám, které potřebují spoustu času. Takže podpora takové činnosti je důležitá. V poslední době se daří získávat nadační podporu, to dříve nebylo, tehdy byla jenom možnost podpory z malých ministerských grantů a k tomu docházelo zřídka.

My jsme se vyjadřovali ke všem zásadním návrhům zákonů, členové SKAV byli zapojeni v diskuzích a projektech, byli to ředitelé škol, kde se ověřovala kurikulární reforma, zpracovávali jsme podklady k Bílé knize, na to všechno SKAV reagoval. Pokud by chtěli činitelé MŠMT znát názor takového seskupení, tak měli možnost. Ale bohužel naše připomínky byly velmi často oslyšeny. SKAV byl zapojen do všeho, a pokud možno jsme se vyjadřovali ke všemu důležitému, ale bohužel připomínkování dodnes přetrvává tak, že je na to velice krátká doba a MŠMT to pak vypořádá formálně. Dlouhodobě se nerespektují některá varování nebo některé závažné připomínky.

• A co se naopak dlouhodobě nedaří?

Přetrvává to, že se nepřihlíží k učitelským asociacím jako partnerovi, jedná se s některými jednotlivci, ale ne s organizacemi, nedostatečně se respektují názory terénu. Scéna je roztržštěná, už tenkrát byly návrhy založit Pedagogickou komoru, dokonce tehdy SKAV jednal s Lékařskou komorou, ptali jsme jich na zkušenosti. Ale bylo zajímavé, že učitelé se nechtěli po zkušenostech z totality povinně organizovat, nechtěli, aby byla v zákoně povinnost být členem takové komory. K tomu byl po

revoluci odpor a do jisté míry to přetrvává i dnes. V důsledku toho nemají učitelé tu sílu, jako mají například lékaři, protože nemají takovou reprezentaci. SKAV to nemůže nahradit, to je jiný typ organizace.

A také v celkovém přístupu ministerstva, ať je tam ten či onen ministr, přetrvává „duch“ Karmelitské. Úředníci mají své důvody a návyky, jak co dělat. Je fakt, že naše snahy o vnitřní reformu – o změny v myšlení učitelů a v práci každého učitele se nedaří, a naopak bych řekla, že je to v poslední době horší, ta rozpolcenost učitelstva. Tak to na začátku nebylo. Taková malá ochota měnit něco na své práci. Jet zjetým způsobem je vždycky jednodušší, měnit výuku dá spoustu práce, učitel toho má hodně, má spoustu byrokracie, často se bojí pustit z ruky kázeňské prostředky, takže jede tak, jak je navyklý. A já se pořád zamýšlím nad tím, čím to je, jestli je to například typem lidí, kteří jdou na učitelství, evidentně je tam nějaká skrytá příčina.

• Jako čestné člence ve SKAV, co to osobně přináší tobě?

Já jsem myslela, že zůstanu mimo, když jsem skončila s aktivním vydáváním Učitelských listů, že půjdu do důchodu, ale nedokážu to. Přítomnost na setkáních a činnosti SKAV je pro mě osvěžující, poslouchat chytré mladé lidi a moci občas něco ze zkušenosti připodotknout je pro mě úžasná věc. Úroveň debaty ve SKAV je, myslím, velice vysoká a přináší pokaždé tříbení názorů v bezpečném prostředí. Dochází tam k výměně

3 / Jana Hrubá a Lukáš Kohoutek

Foto: Jiří Coubal

nejrůznějších myšlenek, je to líheň. Snažím se setkávání nevynechávat, protože mě to obohacuje. Poslední dobou jsou cíle a směry činnosti ve SKAV velice vysoké, spojení s nadacemi je šance, protože dříve chyběly peníze, aby se mohly určité myšlenky realizovat, když to nedělal stát. Teď hlavně nezklamet, nejhorší je naslibovat a potom nesplnit.

• Co bys SKAV popřála do budoucna?

Aby se záměry, na kterých pracujeme, podařily, protože to znamená, že toto seskupení, asociace vzdělávacího zaměření a nadace, supluje něco, co stát měl udělat už dávno, a vzniká to zdola a má to velkou cenu, tak doufejme, že se to podaří. Budu držet palce.

Rozhovor vedla Silvie Pýchová, výkonná ředitelka SKAV a koordinátorka iniciativy Úspěch pro každého žáka.

Principy SKAV 2. část

Smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet co nejlépe svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

Každý člověk je individualita s jedinečnou kombinací schopností, dispozic, talentů, zájmů, temperamentu, potřeb a životních zkušeností. Proto se každý chceme a potřebujeme učit trochu něco jiného, jiným způsobem, v jinou dobu, z rozdílných popudů a za jiným účelem.

Smyslem vzdělávání je tedy podpořit každého na jeho jedinečné životní cestě sebezrovoje a vzdělání. Cílem celoživotního vzdělávání je nejen připravit se pro pracovní život, ale získat praktické dovednosti i pro osobní život a socializaci, tedy navazování a udržování vztahů, hledání svého místa, role ve společnosti – od úzké rodiny po občanství v širší společnosti (obec, zájmová nebo profesní komunita, stát...).

Jedinec by se prostřednictvím svého vzdělání měl stávat sebevědomou autonomní osobností s vysokou mírou empatie a respektu k odlišnostem ostatních a s rozvinutým myšlením, které vytváří osobní potenciál učit se novým věcem po celý život. *Každý člověk dosahuje v průběhu života různých úrovní v každé z těchto kvalit.*

www.desateroskav.cz

Z členských organizací

Aktuality od členů

Jednota školských informatiků

JŠI uspořádala druhý ročník úspěšné konference UČIT jinak: o výuce informatiky. Účastníci mj. debatovali o dalším rozvoji spolku, úkolech pro následující období a problémech učitelů informatiky. Jedním z klíčových bodů je změna informatického kurikula, se kterou ministr školství Robert Plaga počítá po pilotním ověření. JŠI se na této změně podílí, například také přípravou učitelů. Pomáhá tak předejít obvyklé situaci, kdy je do praxe uvedeno něco, co nemá oporu v pracovních podmínkách ani kompetencích učitelů.

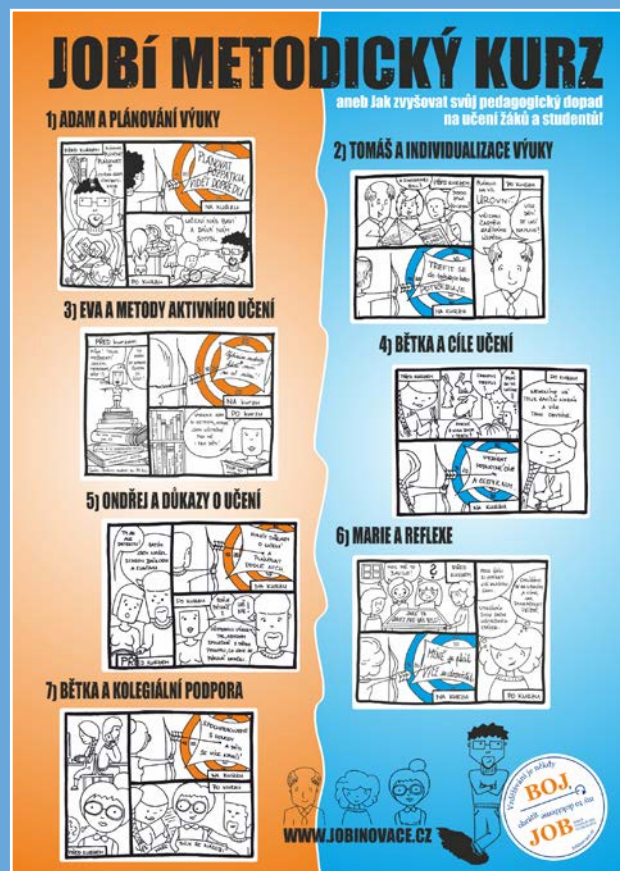

Step by Step ČR

Díky dlouhodobému projektu Učíme se spolu, který realizujeme v rámci OPVTV, máme možnost zabývat se hlouběji tématem reflexe pedagogické práce. Vzájemné návštěvy, síťování škol, ukázky či následky ve třídách s programem Začít spolu patřily a stále patří ke klíčovým prvkům naší práce. V čem je tedy změna? Posunuli jsme se od představy ukázat „to nejlepší“ nebo „jak by to mělo vypadat...“ k myšlence, že „z každé příležitosti je možné se učit“, záleží na tom, co pozorujeme, ale daleko důležitější je, jak o věci přemýšlíme. Při společné práci s vyučujícími jsme se odklonili od měření kvality a pracujeme na technikách pozorování a reflektování,

sbíráme ukázky spolupráce a kolegiální podpory učitelů, vytvořili jsme k tomu evaluační nástroj, pomocí něhož mj. učitelé reflektují svá profesní portfolia. Mapujeme terén při provázání konkrétních metod reflexe v oblastech nejvíce zatížených předsudky a stereotypy – představy o dětech, komunikace mezi dětmi a s dětmi a samotný učební obsah. Zabýváme se ale také naší rolí – analyzujeme své průvodcovské role, tak abychom i my naplňovali model efektivního učení se.

JOBí metodický kurz – jak jej vidí Kateřina

Po absolvování jobího mentorského kurzu jsem dlouhou dobu vyhlížela další možnost učit se něco nového ideálně prožitkovým způsobem a s JOBem. Letošní jaro přineslo příležitost v podobě pětidenního metodického kurzu, postaveného na prozkoumávání metod aktivního učení z pohledu různých kompetencí, ke kterým metody vedou. Úvodní dva dny v okouzujícím prostředí Hospitalu Kuks byly zaměřeny na diskuzní techniky, jejichž přehled jsme v rámci úvodních materiálů obdrželi předem k domácímu studiu. Moc oceňuji bezpečné prostředí pro učení, možnost si metody a techniky prožít a reflektovat si nejen metodu jako takovou, ale i to, co to dělá s mými prožitky, možnost prozkoumávat příležitosti i rizika, promýšlet možné dopady na učení dětí. Užívala jsem si interakci lektorů Petry Kepřtové a Zdeňka Dlaboly, kteří pro nás neúnavně vytvářeli další a další příležitosti pro trénink dovednosti pohlížet na plánování výuky skrze hodnotné cíle. Pořád mě, když kolegové z kurzu sdíleli, jak si nové metody chtějí ihned vyzkoušet ve výuce. Tím se záhy začal naplňovat jeden z cílů kurzu, totiž přemýšlet o metodách a třídít je ve vztahu ke konkrétnímu kontextu tříd a dětí, které učíme. Každý účastník kurzu si tak bude v průběhu pěti výukových dnů vytvářet své vlastní portfolio metod, postřehů a námětů ke zvyšování kvality své práce a svého dopadu na učení dětí.

Materiály, které táhnou ven

Láká vás učení venku?
Váháte, co vše lze venku učit?

UČÍME SE VENKU, iniciativa, která pomáhá nejen učitelům učit venku, vydala osm nových publikací, které jsou volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji.

Každá škola v ČR může mít interaktivní učebnu zdarma. Učení venku přináší dětem řadu výhod. Kromě rozvoje zdraví jim pomáhá zlepšovat pozornost, vzdělávací výsledky, motivaci k učení i vztahy ve třídě. Všechny benefity učení venku najdete v knize Tajemství školy za školou, která je také volně ke stažení na www.ucimesevenku.cz/stahuji.

Pokud chcete, aby vám nic z venkovního učení neuteklo, sledujte nás na webu nebo Facebooku či Instagramu.

Noví členové SKAV

Asociace malých inovativních škol, z. s.

Posláním organizace je vytvářet prostředí otevřené inovacím ve školství. Toto prostředí vytváří síťováním samotných škol v rámci regionů, jejich podporou skrze setkávání a vzájemné provázání. Asociace MIS pořádá vzdělávací akce zaměřené na všechny pracovníky škol a zastupuje je v rámci střešních organizací ČR (SKAV, Stálá konference ředitelů atd.) i v rámci jednání s MŠMT.

www.asociacemis.cz

Post Bellum

Poslání a vize organizace:

Věříme, že příběhy pamětníků, které sbíráme a publikujeme v on-line archivu Paměť národa, nejsou uzavřenou a zapomenutou minulostí. Věříme, že mozaika těchto příběhů podává plastickou informaci o povaze a mechanismech totalitních režimů, ale i o nás samých. Každý z příběhů v sobě nese velmi osobní otázku: Jak se s ním vyrovnávám já sám? Naším úkolem je postarat se o to, aby příběhy pamětníků byly zachovány pro příští generace (dokumentace), ale také to, aby se dostávaly do veřejného prostoru (popularizace). Třetím pilířem činnosti naší organizace je vzdělávání: pamětnické příběhy přinášíme v různých formách do škol.

Naší vizí ve vzdělávání je skrze atraktivní téma pamětnických příběhů přitáhnout ke spolupráci co nejvíc učitelů (zaměřujeme se hlavně na učitele, kteří se běžně do různých projektů nehlásí a potřebují podporu, kterou jim poskytujeme v osobě místního koordinátora). Pomáháme jim zažít pocit úspěchu a zvyšovat důvěru v sebe sama i jejich žáky.

Historie a fungování organizace

Post Bellum vzniklo v roce 2001 jako nezisková organizace, která primárně cíleně **vyhledává a nahrává vzpomínky pamětníků**

klíčových momentů 20. století. Založila ji skupina českých novinářů a historiků, kteří se potkávali na tiskových konferencích a výročních pietních akcích a byli přesvědčeni, že pamětníci musejí dostat příležitost svůj příběh vyprávět vcelku, souvisle a detailně. O sedm let později pak ve spolupráci s partnery – ÚSTR a ČRo – **Ústav pro studium totalitních režimů a Český rozhlas** vznikl stěžejní projekt Post Bellum s názvem **Paměť národa**, což je sbírka vzpomínek konkrétních osobností, fotografií, deníků a různých archiválií z období totalit 20. století. **Dnes tato největší evropská sbírka orální historie čítá přes osm tisíc zpracovaných příběhů pamětníků** a jako internetový archiv je přístupná široké veřejnosti od studentů a učitelů až po novináře a badatele moderních dějin.

Databázi Paměti národa může využít kdokoli, najdete tam texty, audiozáznamy rozhovorů, fotografie, krátká videa. Od roku 2018 vznikají pobočky Paměti národa v krajských městech, což nám umožňuje naši činnost přenést více do regionů.

Představení vzdělávacích aktivit

Vzdělávání se Post Bellum začalo věnovat v roce 2012, kdy se pilotně realizoval projekt Příběhy našich sousedů na školách Prahy 3. V půlročním projektu učíme žáky 2. stupně ZŠ naši práci: zdokumentovat příběh pamětníka, prozkoumat archivy, digitalizovat fotografie a archivní dokumenty a ze sebraných materiálů vytvořit projektový výstup, který představí pamětníkův příběh a je k vidění na www.pribehynasichsousedu.cz. Vše je zakončeno slavnostní závěrečnou prezentací, kde mají žákovské týmy možnost představit svého pamětníka publiku naživo. V současnosti projekt probíhá ve více než padesáti městech po celé České republice, projektem prošlo již 650 učitelů a několik tisíc žáků. Blížíme se k metě tisícího natočeného pamětníka.

Projekt zážitkových workshopů Paměti národa běží od roku 2016. Školní třídy v něm mají možnosti pomoci technik výchovné dramatiky a zážitkové pedagogiky přenést se do turbulentních časů 20. století a prozkoumat na vlastní kůži dilemata, kterým lidé tehdy čelili. V závěru programu studentův zážitek reflektují a snaží se hledat paralely se svými současnými životy.

Věnujeme se i vzdělávání pedagogů (máme za sebou tři ročníky Letní školy Paměti národa a nespočet seminářů), vydali jsme on-line učebnici My jsme to nevzdali, kde je historie 20. století odvyprávěna očima pamětníků, vydáváme metodické publikace.

Věříme, že příběhy pamětníků a jejich étos přinese inspiraci žákům, studentům, učitelům i všem ostatním aktérům, kteří mají vliv na atmosféru ve školách.

www.postbellum.cz

Seznam členských organizací SKAV k 31. 3. 2019

- Asociace pro domácí vzdělávání
- AISIS
- Asociace lesních mateřských škol
- Asociace malých inovativních škol
- Asociace Montessori ČR
- Asociace předškolní výchovy
- Asociace svobody učení
- Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd
- Asociace waldorfských škol v ČR
- Česká asociace mentoringu ve vzdělávání
- Česká asociace science center
- Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání
- Člověk v tísni
- The Duke of Edinburghs International Award Czech Republic foundation
- Institut pro podporu inovativního vzdělávání
- JA Czech
- Jednota školských informatiků
- JOB
- Jules a Jim
- Junior Achievement
- Kritické myšlení
- Montessori ČR
- NaZemi
- Otevřeno
- Post Bellum
- Projekt Odyssea
- Síť středisek ekologické výchovy Pavučina
- Stálá konference asociací ve vzdělávání
- Step by Step ČR
- Středočeské inovační centrum
- TEREZA, vzdělávací centrum
- Ústav pro studium totalitních režimů

S K A V
stálá konference asociací ve vzdělávání

DESATERO O VZDĚLÁVÁNÍ

Členové Stálé konference asociací ve vzdělávání (SKAV) se shodují na tomto souboru základních principů, které se týkají vzdělávání v průběhu celého života, a ve svých činnostech usilují o jejich naplnění.

www.desateroskav.cz

3. Chtít se učit je přirozené a kvalitní vzdělávání z toho vychází. Bez vnitřní motivace se nerozvíjí sebeúcta, odpovědnost a samostatnost.

4. Kvalitní učení a rozvoj osobnosti probíhá výhradně v prostředí vzájemnosti, bezpečí, důvěry a smysluplných podnětů.

7. Vzdělavatel je průvodcem na cestě vzdělávání. Je zodpovědný za vytváření podmínek, prostředí a podnětů.

8. Vzdělavatel poskytuje cílenou zpětnou vazbu, která napomáhá učení a rozvoji osobnosti.

1. Usilujeme o společnost, která je sociálně soudržná, spravedlivá, ohleduplná ke všem živým bytostem a životnímu prostředí, založenou na svobodě a zodpovědnosti každého jedince.

2. Smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet co nejlépe svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

5. Učíme se od sebe navzájem. Interakce v kulturně, sociálně, věkově i jinak různorodé skupině tomu napomáhají.

6. Každý se učí jinak. Proto považujeme za nezbytné respektovat potřeby každého jedince a poskytovat mu podporu k nalezení jeho vlastní cesty.

9. Jen společnou péčí všech vytvoříme prostředí, kde vzdělávání bude kvalitní a pro každého. Rolí státu je zajistit **svobodu a spravedlnost ve vzdělávání.**

10. V konečném důsledku každý člověk odpovídá za své vzdělávání sám.

stálá konference asociací ve vzdělávání

Zpravodaj SKAV vydává:

Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.

Floriánské nám. 103

272 01 Kladno

E-mail: info@skav.cz

Web: www.skav.cz

redakce: Silvie Pýchová, Zdeňka Andělová